

Streszczenie

Zrozumienie dynamiki konformizmu i zarażania społecznego jest kluczowe dla współczesnych interakcji społecznych i ekonomicznych. Zjawiska te w istotny sposób wpływają na procesy decyzyjne, oddziałując zarówno na jednostki, jak i na zbiorowości. Niniejsza rozprawa doktorska analizuje te złożone relacje, aby rzucić światło na ich wpływ w ramach neuroekonomii – interdyscyplinarnego obszaru badawczego na styku psychologii, neuronauk i ekonomii.

Głównym zagadnieniem naukowym rozprawy jest kwestia, w jaki sposób zarażenie społeczne i konformizm kształtują decyzje społeczne i ekonomiczne na poziomie behawioralnym oraz neuropsychologicznym. Na wstępie badań zidentyfikowałem istotną lukę w literaturze przedmiotu: mimo że wiadomo, iż konformizm i zarażenie wpływają na podejmowanie decyzji, dotychczas nie podjęto dogłębnych prób zbadania mechanizmów neuronalnych leżących u podstaw tych zachowań społecznych w kontekście ekonomicznym – szczególnie w odniesieniu do preferencji altruistycznych (other-regarding preferences).

Rozprawa osadzona jest w dziedzinie behawioralnej mikroekonomii, której celem jest oparcie analizy ekonomicznej na rzeczywistych procesach decyzyjnych ludzi. Praca nie tylko wskazuje na istotną lukę w dotychczasowych badaniach, ale także proponuje nowatorskie podejście teoretyczne i eksperymentalne do jej wypełnienia.

Głównym celem jest zidentyfikowanie neuropsychologicznych sygnatur konformizmu i zarażania społecznego oraz wykazanie, w jaki sposób aktywność mózgowa i procesy uwagi są modulowane podczas oddziaływań społecznych. W tym celu zastosowałem multimodalne podejście w ramach dwóch odrębnych, lecz uzupełniających się badań:

- eksperymentów z wykorzystaniem EEG, zapewniających wysoką rozdzielczość czasową dynamiki neuronalnej,
- badań z zastosowaniem eye-trackingu, dostarczających precyzyjnych miar uwagi wzrokowej i przetwarzania poznawczego.

Łącznie metody te umożliwiają głębsze zrozumienie tego, w jaki sposób wybory jednostek kształtowane są zarówno przez środowisko społeczne, jak i wewnętrzne procesy poznawcze.

W oparciu o tę lukę w literaturze sformułowałem następujące pytania badawcze:

- Jakie są neuronalne i poznawcze mechanizmy prowadzące jednostki do dostosowywania swojego zachowania do zachowań innych?

- W jaki sposób zarażenie społeczne i konformizm wpływają na procesy decyzyjne na poziomie mózgu?

W powiązanim badaniu z wykorzystaniem eye-trackingu zbadalem również procesy uwagi i fizjologiczne leżące u podstaw decyzji prospołecznych:

- W jaki sposób jednostki alokują uwagę wzrokową, gdy muszą dokonać wyboru między opcjami egoistycznymi a prospołecznymi?
- Czy alokacja uwagi różni się w zależności od rodzaju nierówności (korzystnej czy niekorzystnej dla decydenta)?

Mając te pytania na uwadze, zaprojektowałem rygorystyczną ramę eksperymentalną. Opracowałem serię eksperymentów wykorzystujących technologię EEG oraz eye-tracking w celu monitorowania aktywności mózgowej i wzorców spojrzenia podczas badania zarażenia społecznego i konformizmu, co umożliwiło szczegółową analizę leżących u ich podstaw procesów neuronalnych i behawioralnych. Dane EEG zostały zebrane w laboratorium Uniwersytetu Szahida Beheshti (SBU), natomiast dane z eye-trackingu – w laboratorium ... (NBIC). Ze względu na ograniczenia techniczne i organizacyjne laboratoriów, dane te zostały zebrane od dwóch odrębnych grup uczestników wykonujących to samo zadanie eksperymentalne. Choć idealnym scenariuszem byłoby jednoczesne przeprowadzenie obu pomiarów, ograniczenia praktyczne uczyniły to niemożliwym. Wyniki uzyskane każdą z metod zostały przedstawione w odrębnych publikacjach stanowiących podstawę niniejszej rozprawy.

Integrując perspektywy behawioralną i neuropsychologiczną, moje badanie ma na celu zakwestionowanie tradycyjnego pojęcia racjonalności dominującego w dyskursie ekonomicznym. Chciałbym w ten sposób przyczynić się do rozwoju neuroekonomii oraz pogłębić zrozumienie relacji ekonomicznych w coraz ściślej powiązanym świecie.

Ponadto, poprzez zastosowanie ram neuroekonomicznych, dążę do podkreślenia ich potencjału w badaniu decyzji ekonomicznych, także poza zakresem moich badań. Dziedzina ta stanowi pomost łączący funkcjonowanie mózgu z wynikami ekonomicznymi, co może w przyszłości prowadzić do stworzenia bardziej kompleksowych i realistycznych modeli ludzkiego podejmowania decyzji w różnorodnych kontekstach.

Na zakończenie przedstawiony zostanie zwięzły przegląd czterech kluczowych artykułów, które tworzą fundament niniejszej rozprawy doktorskiej.